

EXAKTA

FAKTA 1965

En tysk faldskærmsudspringer, Rudolf Schmilck, lovede fornylig sine venner at fotografere sit selvportræt under et faldskærmsudspring. Her må man indskyde, at man, når man først er hoppet, farer afsted med en hastighed på omkring 180 km i timen. Denne fart giver et kraftigt vindsus — og så går — bortset fra projektets øvrige problemer — et selvportræt let tabt i den tynde luft.

EXAKTA FAKTA

FORÅR

1965

Redaktion: Mogens von Haven Tryk: Louis Schadt

Med bragende beskedenhed...

Den, der med kæmpebogstaver råber højest på markedet, får tilsyneladende den – foreløbige – største succes. Vi vil forsøge at sige tingene uden overbud – og uden falsk beskedenhed. I virkeligheden taler vi kun til dem, der har brug for os!

Altså de fotograferende, der forstår at værdsætte kvalitet, stabilitet og en – for så vidt – rolig fremadskridende udvikling, hvor man først indsætter „nyheder“, når de er der! Måske er de så mindre i kurs som nyheder, snarere bør de vurderes som de logiske og uundgåelige forbedringer, der må fremkomme, når en fabrik nøje følger med i forskning og i praksis har fingeren på pulsen i snæver kontakt med de arbejdende fotografer.

EXA – EXAKTA – kameraerne er langt fra sensationelle, betragtet som „nyheder“. Den første EXAKTA kom allerede på markedet i 1936, og selv om man na-

turligvis håndterer 1965-udgaven meget lettere end den første model, kan den uændelige forskel være vanskelig at påpege for den ukyndige...

Springet fra det acceptable til det perfekte er uendeligt langt – i al fald for den dygtige. For alt for mange er det gennemsnitlige – for ikke at sige det middelmådige – et endemål!

Fotografi er et risikabelt gebet at slå reklametrommen i: *en enkelt optagelse* og væsentlige skavanker er fremlagt til åben beskuelse til trods for de smukke ord. Derfor ta'r EXAKTA-linien den med ro og siger: *prøv!*

Og prøv forøvrigt også, når alt andet er slået fejl!

EXAKTA er et fotografisk stykke værktøj.

På fotograferingens område kan EXAKTA stå sig: ingen har endnu haft et problem for et 35 mm spejlreflekskamera, som EXAKTA ikke har kunnet mestre! Det lød som de sædvanlige store ord? Måske som en udfordring? Der skal i grunden så lidt til at bevise, at ordene er fakta: det billigste kamerahus – EXA I – koster ca. 135 kr. Og de billigste objektiver er forbløffende billige – men selv disse enkle kombinationer kan klare flere opgaver end gennemsnitsfotografen kan stille EXA-kameraet overfor!

Prøv!

EXA Ia med Jena T 2,8/50 mm og mellemringe. Læg mærke til stangforbindelsen imellem objektivet og kamerahus. Arrangementet kaldes en udløserbro – og formålet med den er at forbinde objektivets blænderautomatik med lukkerfunktionen. En sådan udløserbro er indstillelig til alle størrelser af mellemringe.

1 sæt mellemringe koster omkring kr. 60,-.

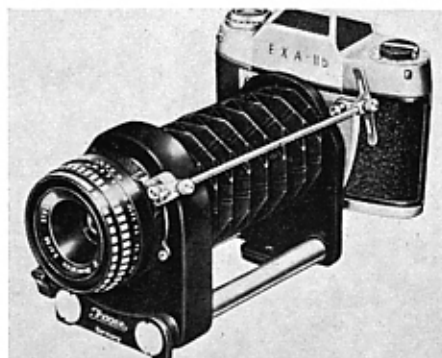
Alsidigt, morsomt og billigt specialudstyr...

Der findes til EXA-EXAKTA linien meget udstyr til videnskabeligt brug – men der findes sandelig også ukomplicerede og billige hjælpemidler, som i betydelig grad udvider amatørens fotografiske horizon.

Vi tænker her særlig på mellemringe og bælgudstyr til forlængelse af afstanden imellem objektivet og kamera. Jo længere dette udtræk bliver, jo tættere kan man komme til motivet.

Med meget simple stativarrangementer er man i stand til at fotografere nærbilleder af blomster, frimærker, insekter, detaljer af smykker og meget andet. Man kan lave fototricks, fotomontager, reproduktioner af alle slags.

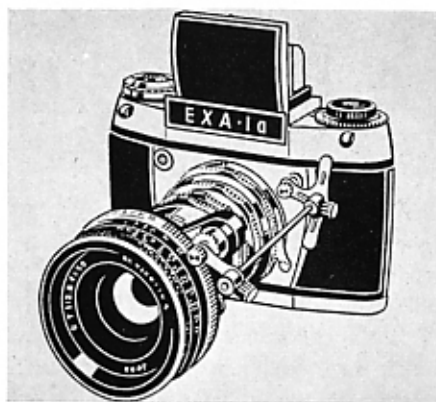
Netop den type af optagelser, som kun er mulige med et énøjet spejlreflekskamera.

EXA IIb med bælgudtræk og udløserbro. Objektivet er Domiplan 2,8/50 mm. Bælgudtrækket er noget dyrere, men så kan man til gengæld gå tættere på motivet og derved opnå endnu bedre målestoksforhold. Endvidere kan man på en bælg montere objektiver med længere brændvidder end normalbrændvidden.

Mikroskopfotografering er ikke alene et område for distræte professorer. Der findes mange billige – og til fotografisk brug anvendelige – mikroskoper, og de kan med en mikroskopadapter let kombineres med et af EXA-EXAKTA-kameraerne. Opstillingen viser EXA IIa, der ved hjælp af mellemringe – og rør er tilsluttet et mikroskop.

EXA I a har hurtigoptræk og er forsynet med øjer til bærerem, så man kan bruge kameraet uden taske. Ellers et robust kamerahus, udskiftelig søger, udskiftelige objektiver, synkroniseret lukker fra 1/30–1/175 sek. + B. Et alsidigt kamera til ingen penge ...

EXA II a har *ikke* springspejl, men lukker og alle andre tekniske data – og ydeevne er identiske med EXA II b, der ses til højre. Dertil kommer, at hele EXAKTA-liniens tilbehørsprogram passer til alle de fire kameraer, der er vist på denne side.

EXA I er teknisk set udstyret nøjagtigt ligesom EXA I a – dog mangler hurtigoptrækket og øjerne til en bærerem, og kamerahuset er derfor nogle få kroner billigere. EXA I er dermed markedets allerbilligste spejlreflekskamera.

EXA II b har springspejl – en virkelig nyhed, der vil fange opmærksomheden hos mange. De øvrige data er: fast indbygget prismesøger med fresnellinse og snitbilledafstandsmåler, synkroniseret lukker fra 1/2 til 1/250 sek. + B, hurtigoptræk og sving på tilbagespolingen.

EXAKTA Varex II b

er toppræstationen – og vel det bedst udstyret og mest holdbare spejlreflekskamera, der kan købes for penge.

Der er i EXAKTA Varex kun indbygget gennemprøvede og robuste byggeelementer – så robuste, at styrken faktisk er legendarisk. Spørg enhver kamerareparatør: EXAKTA kommer først på værksted, når det efter årelang slitage trænger til et eftersyn!

Men EXAKTA Varex II b er også i andre henseender suverænt: Spaltelukkeren er helt fantastisk præcis, og den spænder over et så stort område som fra 12 sekunder til 1/1000 sekund! Det første tal har især betydning i videnskabelig fotografering, hvor man f. eks. ved mikroskopoptagelser har brug for en aldeles nøjagtig udmåling af de lange eksponeringstider – og med 1/1000 kan man naturligvis stoppe de fleste lynhurtige motivbevægelser.

EXAKTA Varex II b har udskifteligt søgersystem, hurtigoptræk, indbygget kniv til overskæring af filmen midt i en rulle – og en lang række andre finesser. Alligevel kan et EXAKTA Varex II b erhverves for under kr. 1.000,00!

Udskiftelige objektiver til EXA og EXAKTA Varex

Intet andet kamerasystem har et så stort antal udskiftelige objektiver at byde på. De nedennævnte objektiver er alle originale konstruktioner bestemt for EXA-EXAKTA-linien. Der findes objektiver til enhver tænkelig opgave – i alle prislæg.

Betegnelse, lysstyrke, brændvidde	blænder-type	billed-vinkel	filterdiam. til indskrænkning
Meritar 2,9/50	BV	45°	E 35,5
Jena T 2,8/50	RB	45°	E 35,5
Domiplan 2,8/50	DB	45°	E 40,5
Jena T 2,8/50	ASB	45°	E 49
Pancolar 2,0/50	ASB	45°	E 49
Flektogon 4,0/20	ASB	90°	E 77
Flektogon 4,0/25	ASB	82°	E 77
Lydith 3,5/30	BV	71°	E 49
Flektogon 2,8/35	ASB	62°	E 49
Jena B 1,5/75	BV	32°	E 58
Jena BM 2,8/80	ASB	30°	E 49
Trioplan N 2,8/100	DB	25°	E 55
Jena Bm 2,8/120	ASB	21,5°	E 67
Primotar 3,5/135	BV	18°	E 55
Jena S 4,0/135	ASB	18°	E 49
Jena S 2,8/180	ASB	14°	E 86
Orestegor 4,0/200	BV	12°	E 58
Jena S 4,0/300	BV	8°	E 77
Tele-Megor 4,5/300	BV	8°	E 82
Tele-Megor 5,5/400	BV	6°	E 82
Jena spejl-objektiv 4,0/500	uden blænder	5°	indbygget filterrevolver
Jena spejl-objektiv 5,6/1000	uden blænder	2,5°	indbygget filterrevolver

RB = rasterblænder
ASB = automatisk springblænder
BV = blænderforvalg
DB = trykblænder

RIGTIGT VALG AF SPECIALOBJEKTIVER

Vidvinkel eller tele?

foto og tekst:

Mogens von Haven

Man vælger naturligvis et systemkamera, hvis man har i sinde at gå alvorligt i krig med fotograferingen...

Et systemkamera har veksleobjektiver – og mange drømmer om alle de billedchancer, der skulle kunne komme indenfor rækkevidde, hvis man disponerede over det rigtige sortiment af specialobjektiver!

EXA-EXAKTA-linien har et enormt udvalg af udskiftelige objektiver, der tilsyneladende tilfredsstiller enhver smag. Ser man på salgsstatistikken tegner der sig et meget klart billede af den populære smag.

Udsigten over København – fra Rosenborg til Rundetårn – er fotograferet med en Flektogon 4/25 mm på en EXA II a. Fotografen skiftede derefter til en Telemegor 5,5/400 og afsøgte området for „nærbilleder“. Han vendte hjem med et større antal, hvoraf vi bringer et enkelt – nemlig, hvad han så i det indcirklede felt. Reportagen er ganske dagligdags, men den viser med al ønskelig tydelighed hvilke kolossale muligheder, der ligger i de lidt kortere og de lidt længere brændvidder...

Lukkerhastigheden var – med anvendelse af stativ – i begge tilfælde: 1/250 og der blev blendet af til f:16. Film: ORWO 27.

Spørgsmålet er derfor: er smagen rigtig? Lad os se på fordelingen af de solgte objektiver.

Normalobjektiverne følger ret snævert kamera salget på den måde, at de billige objektiver, Meritar f:2,9 og Domiplan f:2,8 leveres sammen med EXA I og EXA II, hvorimod de mere fornemme kvalitetsobjektiver Jena T f:2,8 og Pancolar f:2,0 ender på topkameraet EXAKTA.

Forsåvidt er alt normalt. De billige objektiver er meget ydedygtige til prisen – og de dyrere Jena T og Pancolar er simpelthen så gode, som de optiske konstruk-

tører overhovedet formår at producere dem.

Skulle man ønske en ændring til forbrugernes bedste, måtte det være, at man anskaffede sig Jena T f:2,8 på bekostning af de billigere typer. Jena T er i virkeligheden endnu bedre end sit legendariske ry!

Men det var specialobjektiverne, vi især skulle se på: er tendensen i anskaffelsen af ekstra objektiver rigtig?

Svaret er nej!

Det viser sig nemlig, at man anskaffer sig et moderat 135 mm teleobjektiv (66%), førend man tænker på en vid-

vinkel (33%), mens salget af ekstremt lange og korte brændvidder er ubetydeligt!

Anskaffelsen af supplementsobjektiverne burde ske i den omvendte rækkefølge: først vidvinklen – og derefter teleobjektivet! Og endnu en ændring i vanerne var ønskværdig: hellere en vidvinkel på 25–30 mm end det normale køb af 35 mm – og hellere en længere brændvidde end den „normale“ 135 mm!

Sagen er den, at billedvinklen for den normale brændvidde på 50 mm i realiteten er for spids! Det opdager enhver

fortsætter side 10

Her ligger hunden begravet ...

Det er helt sikkert, at De bruger de forkerte film, en for langsom lukker og en for lille blænder ... hævder pressefotograf Mogens von Haven i denne lille forelæsnings.

Det var i 1829, at franskmændene Daguerre og Niepce lagde de første fotografiske eksperimenter i en fælles pulje. Intet under, at man nu kan fejre utallige fotografiske milepæle med runde tal på helt op til tre cifre ...

Især i dette århundrede har udviklingen haft fart på. For mere end et halvt århundrede siden kunne man uden besvær tage øjebliksbilleder på fri hånd. Men når vi tænker på de jubilerende fotografiske milepæle, må det være tilladt at undre sig over, at så få bruger dem i praksis!

Stort set fotograferer de fleste amatør-fotografer stadigvæk med en teknik, der til nød var gangbar omkring århundredskiftet! Altså standardblænder på 11 og en lukkerhastighed på 1/50 s.

Er de hurtige film, de lysstærke objektiver og de hurtige lukkere virkelig opfundet forgæves?

Ikke to ud af hver hundrede Exaktaejere har nogensinde benyttet blænder/tidkombinationen: 2 og 1/1000. Eller bare een af disse indstillinger!

Fotograferingen er fuld af paradokser, og et af dem er altså, at man betaler for *muligheder* for avanceret fotografi i dyre domme, men er hunderød for at udnytte dem!

Skulle der overhovedet være fornuft i et kamerakøb, så skulle man jo tro, at de fleste ville anskaffe et EXA Ia, hvor lukkeren jo meget tilpas går indtil 1/175 s – en lukkerhastighed, der i al fald er mere end tre gange så hurtig som den gængse 1/50 – og næsten dobbelt så hurtig som den 1/100 (1/125) ganske enkelte vovehalse springer op på. Men så enkelt er det ikke!

Sandheden om mange kamerakøb er slet og ret den, at man anskaffer sig noget, der skal tage sig ud, pynte på den sociale habitus – ligesom amerikanske millionærfruer, der med anstand må svede i minkpelse i et klima, der er ideelt for tynde bomuldsjoler ...

Hvilket forøvrigt ikke vil hindre under-tegnede i at sige ja, hvis nogen tilbyder at fore hans overfrakke med mink ... jeg kan faktisk ikke forstå, at jeg kom igennem sidste vinter uden én ...

Lad os nøjes med denne provokation og gå over til mere positiv snak:

Hvorfor bør man bruge en hurtigere lukkertid end 1/100 s?

Der er mange gode – på praksis baserede – grunde.

For det første har det vist sig, at de fleste fotografer ryster deres optagelser, når de nøjes med en lukkerhastighed på under 1/250 s.

For det andet er man jo netop med et spejlreflekskamera i stand til at indstille afstanden nøjagtigt; man behøver derfor ikke at tage særlig meget hensyn til den skarphedsdybde-margin, som de fleste fotografer er så frygtelig bange for ikke at have.

For det tredje er et nøjagtigt indstillet motiv *altid* skarpere end et, der er indstillet på slump – selv om slump-målet ligger indenfor det felt som skarphedstabellen kalder skarpt.

Objektivet tegner kun det plan skarpt, det er indstillet på. Resten er en umærkelig aftagende skarphed – som man kalder uskarp, når uskarpheden overstiger en vis minimumsgrænse.

Det turde være klart, at når man lægger en rystelsesuskarphe d sammen med en indstillingsuskarphe d, får man *dobbelt* uskarphe dseffekt!

Men også objektivets blænder må ind i tankegangen!

De fleste amatør-fotografer synes at tro klippefast på, at objektivet tegner skarpere, jo mere man blænder af.

Forholdet er paradoksalt nok det omvendte!

Jo mere man blænder ned, jo dårligere bliver objektivets ydeevne.

Populært kan man sige, at objektivet er bedst to-tre blændere fra største åbning. For et objektiv med største blænder 1:2,8 er ydeevnen altså optimal 1:5,6 til 1:8.

Når man yderligere ved, at alle objektiver til EXA-EXAKTA er af pålidelig

kvalitet og altså forsvarligt korrigerede – også på største blænder, hvorfor så ikke udnytte dette forhold fuldt ud?

For det ligger langt fra således, at stigningen i ydeevnen fra fuld åbning til optimal blænder er mærkbar! Objektiverne tegner fint på fuld åbning – og en bitte smule bedre ved moderat nedblænding.

Skal man resumere ovenstående argumentation og omsætte den til et par praktiske tommelfingerregler, kan disse formuleres sådan:

- 1) *Brug så vidt muligt en hurtig lukkerhastighed – helst ikke under 1/250 s – og indret blænderen i forhold her-til!*
- 2) *Indstil afstanden omhyggeligt!*

Men hvad med filmen?

I det foregående afsnit har jeg gjort mit bedste for at rokke ved en ellers solidt grundfæstet fotografisk overtro.

Lad mig pille lidt ved endnu een.

Der synes at være en udbredt hang til at bruge for langsomme film. Man forklarer mig tit, at de hurtige film er for kornede og at man derfor bruger de langsomme og mere finkornede.

Disse film overeksponerer man for en sikkerheds skyld og ender derfor på den tidligere omtalte standardblænder 11 og 1/50 s i solskin!

På en vis måde er man undskyldt. Den overvejende del af fotolitteraturen docerer netop disse læresætninger.

Det bliver de desværre ikke rigtigere af – men utallige uheldige amatør-fotografer har sikkert placeret skylden hos sig selv, når de fik mindre gode resultater til

trods for at de fulgte eksperternes opskrifter til punkt og prikke.

Det er som om de sidste 15 års fremskridt på filmfabrikationens område er gået sporeløst hen over hovederne på fotokribenterne!

De moderne hurtige film er ikke grovkornede! Og overhovedet ingen film må overeksponeres!

Det er den rigeligt doserede eksponeringstid, der er hovedårsagen til alle grove kornstrukturer!

„Ja,“ vil så de amatører, der selv fremkalder, sige: „men vi bruger finkorns-fremkaldere – og finkornsfremkaldere kan ikke fremkalde i bund, hvis vi ikke overeksponerer!“

Svaret er rigtigt. Men det er paradoksalt nok også forkert!

Man skal slet ikke bruge finkornsfremkaldere mere!

De moderne hurtige filmemulsioner skal slet og ret fremkaldes i ganske normale fremkaldere – og man opnår derved smukt afstemte og finkornede negativer! Summerer vi op, hvad vi har fortalt i dette og i forrige afsnit, lyder opskriften på en moderne fotografs eksponerings-procedure:

- 1) Brug de hurtige film
- 2) brug en hurtig lukker
- 3) brug en moderat blænder
- 4) indstil afstand omhyggeligt
- 5) undgå finkornsfremkaldere
- 6) undgå overeksponering

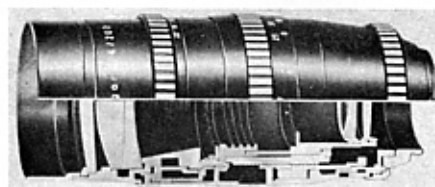
Vidvinkel eller tele?

fortsat fra side 7

fotograf hurtigt, når han skal tage eks- og interiør-billeder... men vanens magt er stor, og ingen gør rigtigt noget radikalt ved det. Man lider faktisk i stilhed. Med hensyn til 135 mm teleobjektiverne gør en tilsvarende træghed sig gældende: man tænker på at tage billeder af fjerne motiver eller portrætter af personer i et ubevogtet øjeblik. Og man opdager hurtigt, at 135 mm ikke er mere velegnet til at dække over afstande end en teaterkikkert til søs!

Jeg vil derfor pointere, at man først bør tænke på en vidvinkel på omkring 30 mm eller derunder – og at anskaffelsen af teleobjektiverne lange brændvidder først er rentabel – fotografisk set – når man kommer op på 200 mm – og derover!

Selv om disse gode råd måske kommer noget sent for alle de mange 135 mm-ejere – er besiddelsen af en 135 mm ikke overflødig. En 135 mm er nemlig den eneste rigtige bestykning til nærbilled-fotografering – også kaldet makrofoto – hvor den i forbindelse med bælgedstyr har langt større skarphedsdybde end de 50 mm-objektiver, der normalt anvendes! Som man igen ser: fotografi er fyldt med paradokser: man er fuldt overbevist om, at man gør det rigtige – og så er det det omvendte, der er det rigtigste.

ORESTEGOR f:4/200

Forbrugerinformation

Vil De have yderligere oplysninger eller specialbrochurer: gå til *fotobandleren* – eller indsend nedenstående kupon til EXAKTA FAKTA, box 50, Kongens Lyngby. Næner De ikke at klippe i bladet, så send os et almindeligt postkort – og husk venligst: tydelig afsenderadresse! Hvis De har fået EXAKTA FAKTA tilsendt pr. post, vil De automatisk modtage næste nummer. Men læser De tilfældigvis dette nummer – og ønsker De det næste tilsendt – må vi ligeledes bede Dem om at sende os et postkort til box 50, Kongens Lyngby.

Send mig brochuremateriale om:

EXA I	☐	EXA I a	☐
EXA II a	☐	EXA II b	☐
EXAKTA Varex II b	☐		
EXAKTA FAKTA nr. 1	☐		
EXAKTA FAKTA's næste nr.	☐		

Navn _____

Stilling _____

Gade _____

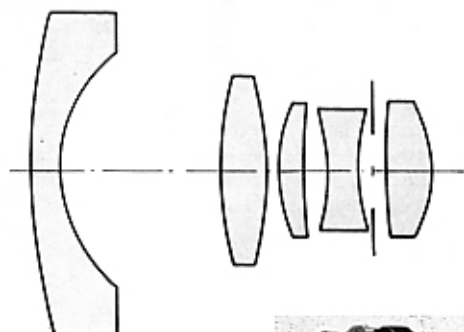
Postdistrikt _____

To fremragende nye tele- og vidvinkelobjektiver

I fortsættelse af artiklen på side 6, vil det være naturligt at henlede opmærksomheden på to nykonstruerede specialobjektiver af professionel standard, som prismæssigt er uhyre overkommelige.

Teleobjektivet hedder ORESTEGOR f:4/200 mm – en femlinset fuldt farve-korrigeret ægte tele, der altså forstørrelser motivet fire gange i forhold til optagelser med normalobjektivet.

Vidvinklen hedder LYDITH f:3,5/30 mm – og dets brændvidde er således 5 mm kortere end de „normale“ vidvinkelobjektiver. Billedvinklen er 71°–10° større end „normal“-vidvinkelobjektivet og 25° større end normalobjektivet. En forøgelse af billedvinklen, der er lige betragtelig – og fordelagtig – til såvel indendørs som udendørs optagelser. De omtrentlige priser er: ORESTEGOR f:4/200 mm: kr. 450,- og LYDITH f:3,5/30 mm: kr. 275,-.

LYDITH
f:3,5/30

Faldskærmsudspringerens selvportræt er fotograferet med en EXAKTA Varex II b bestykt med en supervidvinklet Flektogon f:4/20 mm.

I det frie fald opnår man i løbet af 12 sekunder en faldhastighed på ca: 180 km/t og udspringerens ansigt bliver således udsat for et stærkt vindpres – hvilket tydeligt fremgår af det store billede... Da faldskærmen var udfoldet, tog Rudolf Schmilck endnu et par selvportrætter, der viser ham med et knap så vindblæst udtryk!

Data: EXAKTA Varex II b, Flektogon 4/20
bl. 16 – 1/250, ORWO 25.

